Kur’ân’da bir meşveret örneği

İhsan Bey: “Meşveretin hükmü nedir? Kur’ân’da meşveret örneği var mıdır? Meşveretsiz yaptığımız hizmetlerdeki sorumluluğumuz nedir?”

Meşveret Allah’ın Emridir

Allah meşveret etmekten müstağnidir. Fakat insanı, meleklerle meşveret ettikten sonra yarattı. Allah’ın meşverete ihtiyacı elbette yoktu. Fakat Allah kâinata meyve olarak yaratacağı bu yeni cinsin hayatında, önemli bir karar merkezi olarak meşveretin hâkim olmasını istiyordu. Bunun için de emretmek yerine, ilk örneği bizzat Kendi Zat-ı Uluhiyeti verdi.

Yani meşvereti emretmekten öte, bizzat Kendisi buna örneklik etti, öncülük etti, fiiliyle kılavuzluk etti.

Allah İhtiyacı Olmadığı Halde Meleklerle Meşveret Etti

İlgili âyetler aynen şöyledir: “Hani, Rabbin meleklere, “Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım” demişti. Melekler: “Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamdederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.” dediler. Allah da: “Ben sizin bilmediğinizi bilirim” dedi.” Allah, Âdem’e bütün esmayı öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, “Eğer doğru söylüyorsanız, haydi bana bunların isimlerini söyleyin” dedi.

Melekler: “Seni bütün eksikliklerden tenzih ederiz. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz Sen Alim ve Hakim’sin.” dediler.1

Kur’ân Meşvereti Emrediyor

Kur’ân iki âyetiyle meşvereti emrediyor.

İşte âyetler: “Ve emruhum şûrâ beynehum” “Onların işleri şûrâ iledir.”2 “Ve şâvirhum fi’l-emr” “İş konusunda onlarla müşavere et.”3 Peygamber Efendimiz (asm) kendisine vahiy gelip durduğu halde, hiç ihtiyacı yokken, sırf ümmete örnek olmak için ashabıyla birçok kere meşveret etti. Ve meşveret sonucunda karşı görüşü uygun buldu.

Meselâ Bedir Savaşı'nda ordunun karargâhını meşveret sonucunda belirledi.

Uhud Savaşı'na katılmaya meşveret sonucunda karar verdi. Hendek Savaşı'nın şeklini meşveret sonucuna göre tesbit etti.

Bediüzzaman Meşvereti Tesis Etti

Bediüzzaman geriye bir halife bırakmadı; iman ve Kur'ân hizmetini meşveret temelinde yürütülecek biçimde tesis etti.

Meselâ Bediüzzaman, talebelerinin hizmette münakaşasız meşveret etmelerini emrediyor ve "Kararınızı kabul ederim." diyor.4 Meşveretin şahs-ı maneviyi temsil ettiğini5 ifade ederek, "Medar-ı niza bir mesele varsa meşveret ediniz."6 buyuruyor. "Siz, meşveretle ne lâzımsa yaparsınız. Fakat ihtiyatla, telâşsız, velveleye vermemek lâzım!"7 diye emrediyor. Nakş-ı i'câzı göstermek tarzında bir Kur'ân yazmaya meşveretle karar veriyor.8

Örnekleri arttırmak mümkündür.

Meşveretin Hükmü

İman ve Kur'ân hizmetinde meşveret, şahs-ı manevinin içtihadı hükmündedir.

Malûm, içtihatta isabet eden iki sevap alır; isabet etmeyen içtihat etmesinin karşılığı olarak bir sevap alır. Meşveret eden ise isabet etmese bile, hem içtihat sevabı, hem meşveret sevabı olmak üzere iki sevap alır. İsabet etmesi durumunda ise üç sevap alır. Münferit hareketlerimizde, yani meşveretsiz işlerimizde yanılma riski çok yüksektir.

Buna bağlı olarak mesuliyet de çok yüksektir. Fakat meşverette yanılma riski çok düşüktür.

Mesuliyet ise hiç yoktur! Risale-i Nur Talebesi için Risale-i Nur hizmeti farz-ı ayn bir hizmettir. Çünkü cihaddır.

Risale-i Nur Talebesinin, Risale-i Nur hizmeti için yapacağı meşveret de farz-ı ayn hükmündedir.

Dipnotlar:

1- Bakara Sûresi: 30, 31.
2- Şura Sûresi: 38.
3- Al-i İmran Sûresi: 155.

4 – Şuâlar, s. 289, 423.
5 – Kastamonu Lâhikası, s. 95.
6 – Kastamonu Lâhikası, s. 181.
7- Emirdağ Lâhikası, s. 125
8 – Mektubat, s. 394; Barla Lâhikası, s. 166.